

Vergaderjaar 2018–2019

32 317

JBZ-Raad

Nr. 527

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 15 oktober 2018

De vaste commissie voor Justitie en Veiligheid heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid over de brief van 2 oktober 2018 over de geannoteerde agenda voor de JBZ-Raad van 11 en 12 oktober te Luxemburg (Kamerstuk 32 317, nr. 525).

De vragen en opmerkingen zijn op 10 oktober 2018 aan de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid voorgelegd. Bij brief van 11 oktober 2018 zijn de vragen beantwoord.

De voorzitter van de commissie,
Van Meenen

De adjunct-griffier van de commissie,
Tielens-Tripels

Inhoudsopgave	blz.
I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
1. Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie	2
2. Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie	3
3. Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie	4
4. Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie	5
5. Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-fractie	6
6. Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie	8
7. Vragen en opmerkingen van de leden van de ChristenUnie-fractie	9
II Reactie van de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid	10

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

1. Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie wensen het kabinet veel succes bij de JBZ-Raad en willen hen graag nog een aantal vragen stellen en opmerkingen maken. Teneinde de impasse in de onderhandelingen over het Gemeenschappelijk Europees Asielstelsel (GEAS) te doorbreken, heeft de voorzitter van de Europese Commissie, de heer Juncker, vorige maand in zijn «state of the Union» het voorstel gedaan het Europese Grens- en Kustwacht Agentschap stevig uit te breiden naar 10.000 manschappen. Door de buitengrenzen verder te verstevigen en zo de illegale migratie beter in te dammen, wordt hopelijk de opstelling van de Oost-Europese lidstaten inzake andere asioldossiers wat flexibeler, zo is de gedachte. Alhoewel de leden van de VVD-fractie het voornemen steunen, moeten zij toch stevige voorbehouden maken richting de regering. Wat wordt het mandaat van dit agentschap? Is dit geen inbreuk op de soevereiniteit van de EU-lidstaten? Uitgangspunt moet toch zijn dat het agentschap alleen ingezet kan worden als een lidstaat ernstig in gebreke is en dus additioneel ondersteund dient te worden? De primaire verantwoordelijkheid moet bij de desbetreffende EU-lidstaat blijven.

Het voorstel van de Europese Commissie het migratiebudget in het Meerjarig Financieel Kader (MFK) te verhogen van 13,4 miljard euro naar 35 miljard euro, achten deze leden in beginsel een goede zaak. Zij vragen wel of aan de voorkant duidelijk zal zijn waar de gelden aan zullen worden uitgegeven. Dat de extra fondsen om dit bekostigen binnen de cohesiefondsen gevonden moeten worden, vinden zij op zich niet onverstandig.

Een blijvend pijnlijk dossier voor de regering is de situatie van de vluchtelingen die verblijven op de Griekse «hot-spots». De berichtgeving blijft binnenstromen over hoe slecht de omstandigheden in de kampen zijn, zeker met de winter op komst. Er zijn berichten van zelfdoding onder kinderen vanwege de wanhopige situatie, alsmede een toegenomen radicalisering onder jonge moslim mannen. Wanneer komt er beweging hierin bij de Griekse autoriteiten? Hulp genoeg vanuit Brussel, maar de Grieken willen met de kampen een afschrikvoorbeeld in stand houden.

Welke mogelijkheden ziet het kabinet teneinde de druk op Griekenland op te voeren?

De leden van de VVD-fractie merken op dat de aankomsten in Europa vanuit de Middellandse zee uit Libië en Tunesië aanzienlijk zijn afgenomen, waardoor het zwaartepunt nu bij de Marokkaanse route ligt. Welke stappen worden ondernomen richting Marokko? Wat is de actuele situatie met de uitwerking van de ontschepingsplatforms? Is het kabinet van mening dat de operatie Sophia, ter bestrijding van de mensensmokkel, verlengd dient te worden? Zo ja, wat zijn de verwachtingen van het kabinet aangaande de Italiaanse houding in deze?

2. Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie

De leden van de PVV-fractie blijven zich verzetten tegen elke EU-bemoeienis met het vreemdelingenbeleid en vragen het kabinet zaken als de totstandkoming van een Gemeenschappelijk Europees Asielstelsel en een Europese grens- en kustwacht tegen te gaan.

Genoemde leden zien dat door de bedoelde EU- bemoeienis noodzakelijke maatregelen niet genomen kunnen worden. In dat licht vragen zij het kabinet gering aan te geven wat het resultaat is van de inzet van Nederland om in Europees verband te proberen mogelijkheden om vreemdelingenbewaring toe te passen te verruimen. Worden Dublinclaimanten, die vaak voor overlast zorgen, bijvoorbeeld al meer vastgezet? Ook willen de voorgenoemde leden vragen welke concrete vooruitgang wordt geboekt in het tegengaan van het zgn. asielhoppen, waarbij afgewezen asielzoekers uit bijv. België zich in Nederland melden voor een asielprocedure.

Hoewel de leden van de PVV-fractie zich niet of nauwelijks kunnen vinden in de punten van de zogenoemde migratie-agenda van het kabinet, vragen zij in hoeverre die punten in Europees verband uitgewerkt kunnen worden. Is er bijvoorbeeld concrete vooruitgang geboekt in het tot stand brengen van ontschepingscentra voor migranten buiten de EU? Zo ja, welke Noord Afrikaanse landen willen daaraan meewerken? Voor wat betreft de gecontroleerde centra binnen de Europese Unie willen deze leden vragen of het waar is dat Nederland bij wijze van test zo'n centrum wil huisvesten, zoals gemeld door Agence Europe. Als dit het geval is vragen zij het kabinet dringend daar vanaf te zien, omdat dit een verhoogde instroom van migranten in Nederland zou betekenen.

In verband met de door de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) geconstateerde recente toename van het aantal asielzoekers willen de aan het woord zijnde leden graag van het kabinet weten wat hier de oorzaak van is, via welke route zij hiernaartoe reizen en hoe het kan dat het veel Syriërs betreft die vanuit Griekenland teruggestuurd zouden worden naar Turkije. Hoeveel Syriërs, die in Griekenland aan zijn gekomen dan wel asiel aanvroegen, zijn daadwerkelijk naar Turkije teruggestuurd en hoe verhoudt dit zich tot het aantal van Turkije overgenomen migranten? Zijn de in de Griekse opvangkampen gesignaleerde IS-strijders al van Europese bodem verdwenen? Zo nee, hoe kan dat en hoe wordt voorkomen dat deze personen bijvoorbeeld naar Nederland door kunnen reizen?

Voorts vragen de leden van de PVV-fractie aandacht voor de overlast die vooral Albanese illegalen veroorzaken voor de Nederlandse vrachtwagenchauffeurs. Worden deze illegalen opgepakt, vastgezet en uitgezet? Graag ontvangen zij cijfers en details hierover.

3. Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie lezen dat het Hof van Justitie van de Europese Unie op 29 september jl. antwoord heeft gegeven op vragen van de Raad van State. De Raad van State heeft deze vragen eind 2016 voorgelegd. Uit deze antwoorden blijkt dat afgewezen asielzoekers, die bij de Raad van State in hoger beroep zijn gegaan tegen deze afwijzing, uitgezet mogen worden voordat de hoger beroepsprocedure is afgerond. Dat beleid zou niet indruisen tegen de Europese regels. Kan het kabinet toelichten of dit, voortaan het Nederlandse beleid ten opzichte van uitgeprocedeerde asielzoekers zal worden? Geldt dit ook voor asielzoekers waarbij de staat in hoger beroep is gegaan?

De leden van de CDA-fractie lezen in het verslag van de informele bijeenkomst van de JBZ raad van 12 en 13 juli jl. (Kamerstuk 32 317, nr. 523), dat landen, waaronder Nederland, bepleit hebben dat in de betrekkingen met herkomst- en transitlanden meer gebruik gemaakt zou moeten worden van het more-for-more and less-for-less principe. Bij deze bijeenkomst zouden ook landen bij naam zijn genoemd; landen waar de EU-lidstaten gezamenlijk miljarden in investeren, maar die weigeren hun eigen onderdanen terug te nemen. Kan worden aangegeven welke landen bij naam zijn genoemd en welke landen Nederland bij deze bijeenkomst heeft genoemd?

De leden van de CDA-fractie lezen in de geannoteerde agenda dat het thema legale migratieroutes geagendeerd staat. Te lezen valt dat de Europese Commissie van mening is dat, voor een evenwichtig en alomvattend migratiebeleid, het noodzakelijk is dat ordelijke legale migratieroutes worden ontwikkeld voor personen die bescherming behoeven en dat interessante kanalen voor op behoefte gebaseerde arbeidsmigratie worden opgezet. Op zichzelf onderschrijven de leden van de CDA-fractie deze zienswijze. Kan het kabinet aangeven hoe de Europese Commissie terugkeer van, op behoefte gebaseerde arbeidsmigratie, meent te kunnen verwezenlijken?

De leden van de CDA-fractie vragen wat de positie is van Nederland ten aanzien van de aanvullende herzieningsvoorstellen van de terugkeer-richtlijn? Kan worden aangegeven wat de huidige stand van zaken is omtrent de uitrol van regionale ontschepingsplatforms? Wat is de huidige stand van zaken ten aanzien van de onderhandelingen met derde landen?

De leden van de CDA-fractie lezen in de stukken dat er nog steeds verschillende Schengenlanden zijn, die binnen de Schengen grenzen, grenscontroles uitvoeren. Kan het kabinet hier een overzicht van geven? Kan voorts worden aangegeven wat de onderliggende beweegredenen van deze landen zijn teneinde grenscontroles uit te blijven voeren bij Schengen grenzen?

De leden van de CDA-fractie ontvangen, via verschillende media, verontrustende signalen over de vluchtelingenkampen op de Griekse eilanden. Zo zouden bijvoorbeeld in het vluchtelingenkamp Moria IS-sympathisanten actief mensen aan het ronselen zijn. Kan de regering deze berichtgeving bevestigen? Kan worden uiteengezet hoe hier op Europees niveau een oplossing voor wordt gezocht? We spreken vaker over de erbarmelijke omstandigheden waaronder mensen moeten leven en over de noodzaak dat Griekenland, met hulp, snel verbeteringen aanbrengt. Dit klemt temeer daar de winter er al weer aankomt. Hoe wordt gemeenschappelijk bewerkstelligd dat Griekenland de situatie daadwerkelijk verbeterd? Kan worden uiteengezet hoeveel vluchtelingen de Griekse vluchtelingenkampen instromen?

De leden van de CDA-fractie ontvangen nog meer verontrustende berichtgeving uit Europa. Zo lezen zij dat de Italiaanse Minister van Binnenlandse zaken heeft gedreigd alle (lucht)havens te sluiten voor vluchtelingen die teruggestuurd worden vanuit Duitsland. Kan deze berichtgeving worden bevestigd? Kan daarnaast worden uiteengezet of dit te maken heeft met het uitblijven van een akkoord over het GEAS en dan met name de herziening van de Dublin-verordening? Kan de huidige stand van zaken worden uiteengezet met betrekking tot de GEAS-onderhandelingen?

4. Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie zijn bezorgd over de impasse met betrekking tot het asieldebat in Europa en verzoeken dit aan de orde te stellen. De onderhandelingen over het GEAS moeten los komen en de EU-lidstaten moeten aangesproken worden op hun verantwoordelijkheden.

De leden van de D66-fractie zijn verheugd dat het kabinet zich inspant voor een Europese aanpak op terrein van migratie. Maar zij zijn ook kritisch en hebben een aantal vragen.

Er ontbreekt een duidelijk kader waar het geld voor het Asiel en Migratiefonds (AMF) precies naar toe gaat. Monitoring is belangrijk teneinde te kunnen controleren of het geld ook effectief wordt besteed. Is de regering bereid zich in te spannen teneinde een duidelijker kader op te stellen. Voorts lezen deze leden dat de verdeelsleutel onder andere wordt bepaald op basis van «resultaat op terugkeer» en zij vragen wat hier precies mee wordt bedoeld. Is de regering niet bang dat dit de verkeerde financiële prikkel geeft?

Op het moment is het moeilijk voor lokale ngo's toegang te krijgen tot Europese financiering, terwijl hun werk zeer waardevol is, zo stellen de leden van de D66-fractie. Is het kabinet bereid zich in te zetten deze financiering toegankelijker te maken voor deze instellingen?

De leden van de D66-fractie maken zich al langere tijd zorgen over de situatie in Libië. Zij zijn blij te horen dat er een tiental centra zijn gesloten, maar hebben ook nog enkele vragen. Hoeveel centra zijn er nog open en hoeveel mensen bevinden zich nog in deze centra? Tevens vragen zij wat de Europese Unie op dit moment doet teneinde te zorgen dat de laatste centra ook dicht gaan. Hoe staat het met het nieuwe transitcenter dat wordt gebouwd?

De leden van de D66-fractie hebben vernomen dat Libiërs die niet door de screening zijn gekomen voor de Europese training van de kustwacht, toch bij de Libische kustwacht aan het werk kunnen. Ook schijnt er sprake te zijn van infiltratie van mensensmokkelaars. Het actieplan van deze leden teneinde criminaliteit tegen vluchtelingen te bestrijden pakt de regering goed op. Maar deze leden zijn wel verbaasd over deze berichtgeving. Hoe ziet de regering dit? Tevens vragen deze leden of het kabinet deze berichten kan laten onderzoeken en kan zorgen dat dit ook zo snel mogelijk wordt aangepakt?

De leden van de D66-fractie zijn bezorgd over de situatie in de Griekse vluchtelingenkampen. De regering heeft al eerder aangegeven dat de opvangcondities in de Griekse kampen moeten worden verbeterd. Kan worden uiteengezet wat er concreet is verbeterd? De voorgenoemde leden zijn van mening dat er permante druk vanuit Brussel op Griekenland moet zijn, zodat de omstandigheden in de opvangkampen op de eilanden echt verbeteren. Op welke manier ondersteund Nederland Griekenland momenteel en is de regering bereid deze ondersteuning uit te breiden,

bijvoorbeeld door hulp vanuit de IND en/of het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA)?

Laatst bleek uit een rapport van UNCHR dat er steeds minder mensen de Middellandse zee oversteken, maar er steeds méér verdrinken. Dit duidt op een probleem met de reddingscapaciteit, aldus de leden van de D66-fractie. Kan dit worden aangekaart in de Raad?

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking stuurde vorige week een brief naar de Kamer over de registratie en certificering van zeeschepen van organisaties met ideële doelen. Deze konden zich eerst inschrijven als pleziervaartuigen maar de regels worden nu aangescherpt. De leden van de D66-fractie vragen in hoeverre dit, het lastiger maakt voor schepen om vluchtelingen te redden.

5. Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-fractie

De leden van de GroenLinks-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de geannoteerde agenda.

Het wordt deze leden steeds duidelijker hoe de Europese Unie faalt bij het tot stand brengen van een gemeenschappelijk systeem voor de opvang van asielzoekers. Het enige waar overeenstemming over lijkt te worden bereikt zijn de ad-hoc maatregelen die er voor moeten zorgen dat migranten Europa niet meer binnenkomen zoals de Turkijedeal, de samenwerking met de Libische kustwacht en meest recent het aan de ketting leggen van NGO-schepen die migranten redden op zee. De leden van de GroenLinks-fractie nemen een duidelijke trend waar van actieve tegenwerking door Europese overheden van NGO-schepen die zich onbaatzuchtig inzetten teneinde mensenlevens te redden op de Middellandse Zee. Zij worden met regelmaat aan de ketting gelegd en onderworpen aan bureaucratische controles. Kan worden ingegaan op het plan dat de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking onlangs heeft aangekondigd teneinde de registratieregels voor schepen met een ideële doelstelling te wijzigen. Wat is precies het doel van de regering? Wil het de reddingsactiviteiten van deze schepen? En zo nee, wat is hier dan de bedoeling van?

De leden van de GroenLinks-fractie vragen hoe het kabinet reageert op de nog altijd schrikbarende hoge cijfers van mensen die verdrinken op de Middellandse Zee. Welke conclusies trekt de regering uit het feit dat het aantal oversteken sterk is afgenomen, maar het aantal verdrinkingen qua afname hiermee geen gelijke tred houdt. Deze leden beklemtonen dat het al om 1.783 doden dit jaar gaat volgens de laatste cijfers. Zij vragen of dit relatief hoge aantal een verband houdt met het beperken van de reddingsoperaties van NGO-schepen en vragen de regering hierop te reflecteren. In dat kader vragen deze leden of tevens kan worden gereflecteerd op de wijze waarop Italië voortzetting van de Sophia-missie wil blokkeren, nu die missie nog hoofdzakelijk bezig is met het uitvoeren van reddingen op zee. Is de regering bereid is bij de JBZ-raad te pleiten voor het handhaven – en waar mogelijk uitbreiden – van de reddingscapaciteit op de Middellandse Zee, los van een eventuele voortzetting van EUNAVFOR MED operation Sophia.

De leden van de GroenLinks-fractie vrezen dat de onderhandelingen over het GEAS-pakket een gebed zonder einde dreigt te worden. Deze leden betreuren dit, aangezien zonder een fatsoenlijk en solidair asielsysteem in de EU de verdeling van vluchtelingen over de EU-lidstaten nooit evenredig en controleerbaar zal verlopen. De situatie op de Griekse eilanden herinnert deze leden elke dag aan het collectieve falen van de Europese gemeenschap ten aanzien van het vluchtelingenvraagstuk. Dat

kan en moet wat deze leden betreft anders en met een toevoeging van de capaciteit en de bevoegdheden van de EASO wordt wat hen betreft een goede stap gezet teneinde aan die verschrikkelijke situatie een einde te maken. Deelt de regering deze visie en denkt de regering dat er met de uitbreiding van de capaciteit van de EASO ook een grotere rol van de EASO op de Griekse eilanden kan komen. Is de regering bereid daarvoor te pleiten in de komende de JBZ-raad, in lijn met de aangenomen motie Van Ojik/Voordewind (Kamerstuk 21 501–20, nr. 1361)?

De leden van de GroenLinks-fractie hebben kennisgenomen van het voorstel van de Europese Commissie om Frontex significant uit te breiden naar 10.000 man en de bevoegdheden uit te breiden, waaronder zelfs de bevoegdheid om zonder toestemming van EU-lidstaten te opereren. Wordt hiermee het paard niet achter de wagen gespannen, aangezien elke serieuze oplossing voor het terugdringen van economische migranten moet plaatsvinden in Afrika. Daarnaast vragen deze leden of hiermee niet een disproportionele inbreuk wordt gemaakt op de soevereiniteit van EU-lidstaten en hoge kosten worden gemaakt (€ 11,3 miljard), terwijl op voorhand nog niet goed is uitgewerkt hoe de uitgebreide variant van Frontex exact moet gaan functioneren. Het is wat deze leden betreft dan ook maar zeer de vraag of deze, zoals de premier het typeerde, «wat ruige» maatregel een gezond functionerend gemeenschappelijk asiel-systeem een stap dichterbij brengt. Zij vragen het kabinet hierop in te gaan.

De leden van de GroenLinks-fractie vragen het kabinet de huidige Nederlandse inzet rond de onderhandelingen over de Terugkeerrichtlijn toe te lichten. Klopt het dat Nederland zich inspant om het via de nieuwe Terugkeerrichtlijn mogelijk te maken dat asielzoekers naar ieder derde land kunnen worden teruggestuurd dat hen accepteert en dat dus geen sprake meer hoeft te zijn van een redelijke mate van binding. Zij vragen dit nader toe te lichten.

Verder vragen de leden van de GroenLinks-fractie of het klopt dat EU-lidstaten in het kader van de onderhandelingen over de Terugkeerrichtlijn hebben bepleit dat vertragingen door herhaalde asielaanvragen vlak voor uitzettingen moeten worden aangepakt en dat moet worden nagedacht over strafbepalingen. Deze leden vragen het kabinet of zij deze voorstellen nader kan omschrijven en hoe het Nederlandse kabinet zich verhoudt tot deze voorstellen.

De leden van de GroenLinks-fractie vragen het kabinet nader te beschrijven hoe de discussie omtrent de detentie van minderjarige vreemdelingen en de begeleiding van alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV's) verloopt binnen de onderhandelingen over de nieuwe Opvangrichtlijn en welke positie de regering hierin inneemt.

De leden van de GroenLinks-fractie vragen het kabinet naar de voortgang van de voorstellen van de Europese Commissie om zogenaamde regionale ontschepingsplatforms in te richten. Zij vragen of er al uitzicht is op concrete locaties voor deze platforms en zo nee, wat dit betekent voor het realisme van dit voorstel en de nadere behandeling ervan.

De leden van de GroenLinks-fractie vragen het kabinet naar het meest actuele beeld dat naar voren komt uit de controles die door de UNHCR worden uitgevoerd op de detentiecentra in Libië. Zij vragen hoe door de EU-AU-VN taskforce beoordeeld wordt of een migrant terug moet naar het land van herkomst of hervestigd moet worden. Deze leden vragen naar hoeveel migranten inmiddels nog in de detentiecentra zitten opgesloten. Deze leden vragen ook wat de verwachting is voor het opengaan van het eigen centrum van de UNHCR in Tripoli en of er reeds afspraken zijn

gemaakt over terugkeer en eventuele hervestiging vanuit dit centrum, en zo ja, welke.

6. Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de agenda voor deze JBZ-raad op het gebied van immigratie en asiel en hebben nog enkele vragen over de inzet van het kabinet.

Het kabinet wil graag migratie-overeenkomsten sluiten met landen in de regio en de leden van de SP-fractie vernemen graag een update van de voortgang hiervan. Ook willen zij weten of het klopt dat er een overeenkomst met Egypte in de maak is. Zo ja, in welk stadium zijn de onderhandelingen en wat is het precieze plan? Is het de bedoeling dat er een ontschepingsplatform of iets anders komt en met welk geld moet dit betaald worden? Ook vernemen deze leden graag welke voorzieningen de vluchtelingen zullen krijgen die hier ontscheept zouden worden. Zouden ze naar school kunnen en toegang tot de arbeidsmarkt krijgen? Wat krijgt Egypte hiervoor terug en wie gaat er op welke manier toezicht houden?

Ook willen de aan het woord zijnde leden graag weten hoe de Kamer geïnformeerd gaat worden over een dergelijke deal en of de deal kan worden stopgezet als er berichten over mensenrechtenschendingen binnenkomen? Graag lezen zij ook hoe het is gesteld met de mensenrechten in Egypte en roepen daarbij in herinnering de berichten over het gruwelijke lot van Eritreeërs die in de Sinaï woestijn gemarteld worden totdat hun familieleden losgeld overmaakten en waar de autoriteiten niets aan deden, de rapporten van Amnesty over Egypte als openluchtgevangenis voor critici en Human Rights Watch over de marteling van gevangenen. De leden van de SP-fractie willen graag weten welke redenen het kabinet heeft om aan te nemen dat Egypte de mensenrechten zal respecteren en hoe voorkomen kan worden dat er geweld gebruikt zal worden zoals in Marokko waar op vluchtelingen wordt geschoten om ze tegen te houden? Deze leden herinneren het kabinet graag aan de aangenomen motie- Jasper van Dijk die stelt dat zulke overeenkomsten ter instemming aan de Kamer voorgelegd moeten worden en vragen of het kabinet dat hij dus niet eerder akkoord kan gaan tot de overeenkomst in de Kamer is besproken en daarover gestemd is?

De leden van de SP-fractie vragen aandacht voor de situatie op de Griekse eilanden. Duizenden mensen zitten daar vast in kampen onder erbarmelijke omstandigheden. Op Lesbos bevinden zich 8.000 mensen in kampen terwijl daar plaats is voor 3.000 mensen. Ook zijn er berichten over IS-sympathisanten in de kampen en riep Artsen zonder grenzen op de 3.500 kinderen die nu in Moria verblijven, per direct te evacueren. Daarnaast vernamen voornoemde leden via Zembla dat Nederland vluchtelingenkinderen met kanker weigert. Dat lijkt deze leden in strijd met het hervestigingsbeleid en zij vragen het kabinet of zij dit aanvaardbaar acht. Is het kabinet bereid in ieder geval 30 kinderen met medische problematiek naar Nederland te halen, wat volledig past binnen de doelen?

Dan hebben de leden van de SP-fractie vragen over Libië. 1,3 miljoen mensen hebben daar humanitaire hulp nodig en 55.000 mensen zijn geregistreerd vluchteling. Het is goed dat al 1.400 mensen de detentiecentra konden verlaten, maar dat is veel te weinig. Hoe staat het met de belofte van de Minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking de detentiecentra te sluiten? Op dit moment financiert de EU de Libische kustwacht, onder andere via het European Trustfund for Africa. Deze leden vragen of het kabinet het rechtvaardig acht dat het met hulp

van de EU vluchtelingen onmogelijk wordt gemaakt een onveilig land te verlaten.

Tenslotte hebben de leden van de SP-fractie nog een korte vraag over de voorgestelde 10.000 extra fte voor Frontex. Ook de Minister-President noemde dit «een beetje wild». Deze leden vernemen graag hoe het kabinet hier tegenaan?

7. Vragen en opmerkingen van de leden van de ChristenUnie-fractie

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de geannoteerde agenda bij de JBZ-Raad Asiel en Migratie. Over een aantal onderwerpen die daarmee verband houden, hebben zij enkele vragen.

Wat betreft de plannen voor de 10.000 extra grenswachters, zouden deze leden willen weten of het kabinet daarvan inmiddels een goede onderbouwing van heeft ontvangen. Blijft het kabinet ook van mening dat lidstaten primair zelf verantwoordelijk moeten blijven voor het grensbeheer? Ook willen deze leden weten wat het «sterker mandaat inzake terugkeer» precies zou inhouden en betekenen.

Wat betreft de herziening van de terugkeerrichtlijn willen de leden van de aan het woord zijnde leden graag weten wat de criteria zullen zijn voor het bepalen van het risico van onttrekking en wat er bedoeld wordt met een «grensprocedure die een duidelijker verband beoogt te leggen tussen de terugkeerprocedure en de asielpprocedure aan de grens». Ook willen zij weten in welke situaties het kabinet terugkeer naar een ander land dan het herkomst- of transitland passend acht.

Wat het onderwerp terugkeer betreft, zouden voornoemde leden graag weten welke landen ondanks miljardeninvesteringen weigeren hun onderdanen terug te nemen.

Deze leden lezen met instemming dat het volgens de Europese Commissie voor een evenwichtig en alomvattend migratiebeleid noodzakelijk is dat ordelijke legale migratiemogelijkheden worden ontwikkeld voor mensen die bescherming behoeven. Is het kabinet het hiermee eens en zal zij zich hier ook voor inzetten?

Wat betreft de plannen voor regionale ontschepingsplatforms zouden de leden van de ChristenUnie-fractie willen weten of het klopt wat in De Groene Amsterdammer van 5 oktober 2018 stond, namelijk dat Europese regeringsleiders in gesprek zijn met de Egyptische president Abdul Fatah Al-Sisi over samenwerking op migratiegebied. Zij willen ook weten waar dan precies over gesproken wordt en wat er volgens het kabinet voor nodig is in Egypte centra voor de opvang van migranten te vestigen waar de mensenrechten beter zullen zijn gewaarborgd dan in het land Egypte zelf.

Wat betreft Afghanistan zouden voornoemde leden willen weten of alle Europese collega's van de Staatssecretaris het erover eens zijn dat Afghanistan veilig genoeg is om mensen naartoe terug te sturen.

Ten aanzien van de situatie op de Griekse eilanden, zouden deze leden willen weten of het kabinet kennis heeft genomen van de uitzending van Zembla van dinsdag 9 oktober. Hierin wordt onder meer gemeld dat er maar 1 toilet per 70 mensen beschikbaar is en dat vrouwen 's nachts al helemaal niet daar naartoe durven gaan uit angst voor aanranding of verkrachting? De leden van de ChristenUnie-fractie vragen hoe lang de

Raad deze situatie nog kan accepteren en hoe Nederland in de Raad zich ervoor inzet dat er een einde komt aan deze situatie. Bij het laatste debat over de Europese Top heeft premier Rutte gezegd dat er discussie gaande is over de optie dat Europa die centra maar gezamenlijk moet overnemen, aangezien Griekenland ondanks alle steun en geld niet van zins lijkt de situatie te verbeteren. Hoe denkt het kabinet hier nu over? Hoe ontwikkelt deze discussie zich nu? Wat is de inzet van het kabinet in deze discussie. Is het kabinet overigens op de hoogte van de berichten dat Europees geld dat bedoeld was de levensomstandigheden in de Griekse vluchtelingenkampen te verbeteren, verduisterd is? De aan het woord zijnde leden willen graag weten of er onderzoek wordt gedaan naar deze kwestie.

Wat betreft de situatie van migranten in Libië zien de leden van de ChristenUnie-fractie met instemming dat er veel gedaan wordt om de monitoring te verbeteren op de behandeling van migranten die door de Libische kustwacht terug worden gebracht. Zij willen echter benadrukken dat deze en andere inspanningen om de situatie in Libië te verbeteren onverminderd voortgezet moeten worden. Zij willen daarom ook weten of dit ook voor de andere lidstaten prioriteit is. Daarnaast hebben deze leden behoefte aan geactualiseerde rapportages van UNHCR en IOM over het lot van mensen in de Libische detentiecentra alsook over de situatie van migranten die uit de detentiecentra zijn geëvacueerd en van diegenen die met ondersteuning zijn teruggekeerd naar huis. Is het kabinet bekend met recente rapportages hierover en zo die er niet zijn, kan er door de Raad bij deze organisaties op aangedrongen worden dat zulke rapportages er komen?

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben enkele vragen over het op te richten Asiel en Migratiefonds. Zo willen zij weten hoe de verdeling 60–40% van het geld uit het fonds is onderbouwd door de Europese Commissie. Wat betekent dit voor de uitkering die Nederland kan verwachten ten opzichte van de huidige situatie?

II Reactie van de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Op de vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie informeren naar de herziening van verordening van de Europese grens- en kustwacht, meer specifiek naar de voorgenomen uitbreiding van het aantal manschappen. Voortbouwend op twee jaar Europese Grens- en Kustwacht Agentschap en in reactie op de oproep van de Europese Raad van juni jl., heeft de Commissie voorgesteld om het Europese Grens- en Kustwacht Agentschap uit te rusten met operationele capaciteit en bevoegdheden die nodig zijn voor een doeltreffende ondersteuning van de lidstaten op dit terrein. Het voorstel bevat ook een sterker mandaat inzake terugkeer en een nauwere samenwerking met het nieuwe Asielagentschap van de EU. Het kabinet is voorstander van een sterker EGKW. In dit verband steunt het kabinet dat de operationele slagkracht van de EGKW wordt verbeterd doordat het over meer personeel en materieel zal beschikken. Het uitgangspunt is en blijft dat lidstaten primair verantwoordelijk zijn voor de bewaking van hun buitengrenzen, en dat moet zo blijven. Wanneer er hierin gaten vallen, moet de EGKW in staat zijn de lidstaten te ondersteunen. Uw Kamer zal binnen de gebruikelijke termijn per BNC-fiche worden geïnformeerd over het kabinetsstandpunt en de Nederlandse onderhandelingsinzet. Het kabinet heeft tevens kennisgenomen van het behandelvoorbehoud dat uw Kamer op dit voorstel heeft geplaatst en kijkt uit naar de behandeling daarvan.

Vervolgens vragen de leden van de VVD-fractie naar duidelijkheid vooraf over het uitgeven van gelden. Dat kan nu nog niet worden gegeven. Het voorstel van de Europese Commissie is dat van het AMF 60% door middel van een verdeelsleutel over de lidstaten zal worden verdeeld. Op basis van de verordening stelt iedere lidstaat een eigen nationaal programma op waarin voor die lidstaat wordt aangegeven waaraan de lidstaat de toegekende middelen wil besteden. Hierbij moet de besteding passen binnen de prioriteiten van het AMF die in de verordening en de bijbehorende bijlagen II en III staan vermeld. De overige 40% wordt beschikbaar gesteld via de zogenaamde thematische faciliteit en zal worden toebedeeld aan programma's onder direct, gedeeld en indirect beheer, conform de gestelde prioriteiten van de Unie zoals uiteengezet in de diverse voorstellen. De financiële middelen voor de thematische faciliteit worden ook gebruikt voor ondersteuning van technische bijstand op initiatief van de Europese Commissie. De Europese Commissie heeft toegezegd om hier verdere toelichting op te geven.

Vervolgens informeren de leden van de VVD-fractie naar de omstandigheden op de Griekse eilanden. De omstandigheden op de Griekse eilanden zijn nog steeds slecht. Dat komt vooral door overbevolking, met alle gevolgen voor hygiëne en veiligheid van dien. Ik heb eind april met eigen ogen de opvangvoorzieningen in de hotspot op Samos gezien en de knelpunten daarbij. De opvangvoorzieningen zijn er, maar gezien de voortdurend groeiende populatie, steeds te weinig. Er is sprake van veel asielzoekers op weinig grondgebied en van geraffineerde smokkelpraktijken. Het onderstreept weer de noodzaak om de asielprocedures en de terugkeer te verbeteren. Dat is de sleutel. De ondersteuning vanuit de EU, met name de coördinerende rol van de Commissie, de inzet van experts door Nederland en andere lidstaten en partijen blijft nodig. Op onderdelen van het asielproces moet Griekenland nog aanvullende maatregelen nemen. De Griekse overheid heeft deze punten in het vizier en onderhoudt hierover intensief contact met de Europese Commissie, maar het gaat nog altijd niet snel genoeg. De eindverantwoordelijkheid voor de asielprocedure en de kwaliteit van de opvangfaciliteiten ligt primair bij de Griekse autoriteiten. Zowel de Europese Commissie als het kabinet blijven druk uitoefenen op de Griekse autoriteiten om te zorgen voor voldoende adequate opvang. De Commissie, lidstaten, ngo's en UNHCR bieden GRIE substantiële ondersteuning waar nodig en mogelijk, ook financieel. Vanuit de EU is sinds 2014 per september 2018 circa € 1,6 miljard aan financiering gealloceerd aan de Griekse autoriteiten. Dit geld draagt grotendeels in directe dan wel indirecte zin bij aan het verbeteren van de opvangomstandigheden en de asielprocedure, en deels aan grensbewaking. Ook bilateraal hebben lidstaten bijgedragen. Zo heeft Nederland in 2016 € 100.000 beschikbaar gesteld ten behoeve van de opvangomstandigheden in Griekenland en materiaal beschikbaar gesteld. Verder stelt Nederland doorlopend een bovengemiddeld aantal experts beschikbaar via EASO en via Frontex (momenteel 10% van het totale bestand) alsook bilateraal, en is er contact met de Griekse asieldienst en de Opvangdienst om expertise te delen. Tijdens mijn bezoek in april werd Nederland door meerdere gesprekspartners geprezen om de ondersteuning van de afgelopen jaren en de constructieve rol die het steeds speelt. Nederland spreekt Griekenland tot op het hoogste niveau aan over dit onderwerp. Zo sprak de Minister-President bij de informele Europese Raad in september, te Salzburg, zijn Griekse collega indringend aan.¹ En marge van de komende JBZ-Raad zal ik met de Griekse migratieminister Vitsas mijn zorgen bespreken over de trage voortgang van de verbeteringen in de Griekse asielprocedure en de slechte situatie op de Griekse eilanden.

¹ Kamerstuk 21 501-20, nr. 1359.

De aan het woord zijnde leden informeren voorts naar de situatie op de Westelijke Mediterrane Route en vragen naar de acties richting Marokko worden ondernomen. Recentelijk is de Commissie enkele brede samenwerkingsovereenkomsten met Marokko overeengekomen, gefocust op het enerzijds versterken van de concurrentie binnen de private sector en anderzijds op sociale ontwikkeling. Daarnaast was Marokko ook uitgenodigd bij een overleg van ministers van migratie van de G6 Lidstaten op 8 en 9 oktober jl. Het kabinet ondersteunt deze initiatieven.

Voorts informeren de leden van de VVD-fractie naar de uitwerking van de «disembarkation platforms»? Zoals ook in de debatten ter voorbereiding op de informele Europese Raad is besproken, verloopt de ontwikkeling van de ontschepingsarrangementen traag. De Europese Commissie heeft deze zomer enkele documenten gepubliceerd waarin het de contouren van dit concept schetst. Het concept dient nu nader te worden ingevuld. Daarbij is het zaak dat dit in gezamenlijk wordt gedaan met partners in Noord-Afrika, de Afrikaanse Unie, en bovenal UNHCR en IOM. Reden hiervoor is dat maatwerk nodig is en dat het in de kern gaat om de toepassing van verplichtingen die deze landen in het verleden reeds zijn aangegaan in het kader van het VN Vluchtelingenverdrag en bijvoorbeeld het zeerecht. Daarnaast bestaat bij de Noord-Afrikaanse landen ook enige mate van terughoudendheid, mede omdat men de consequenties nog onvoldoende kan overzien. Er liggen geen concrete voorstellen aan bepaalde derde landen voor.

Tenslotte informeren de leden van de VVD-fractie naar het verlengen van de operatie Sophia. De operatie Sophia heeft duidelijk zijn meerwaarde bewezen, zowel op het gebied van de bestrijding van mensensmokkel, de trainingen van de Libische kustwacht als het handhaven van het wapenembargo. Het kabinet hecht dan ook groot belang aan een besluit tot de verlenging van de operatie. Daarbij dienen de zorgen die Italië heeft geuit over de ontschepping van drenkelingen in het kader van Operatie Sophia te worden meegenomen. De Italiaanse eis om automatisch te herverdelen na ontschepping is wat het kabinet betreft een brug te ver. Het overleg en de onderhandelingen hierover vinden thans plaats in Brussel. Nederland stelt dat de door Italië gewenste automatische herverdeling van aan wal gebrachte drenkelingen niet als voorwaarde kan dienen voor het nakomen van bestaande verplichtingen. Hierbij dient wel de kanttekening te worden geplaatst dat het aantal drenkelingen dat door Sophia in Italië aan wal wordt gebracht verhoudingsgewijs klein is. Daarnaast is het aantal aankomsten in Italië eveneens significant gedaald, waardoor er wat het kabinet betreft ook geen sprake is van een crisissituatie die een automatische herverdeling zou rechtvaardigen. Zoals al vaker herhaald in overleggen met uw Kamer, meent het kabinet dat een structurele Europese oplossing moet worden gevonden voor de ontschepping van drenkelingen binnen de EU op basis van de conclusies van de Europese Raad van juni jl.

Op de vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie

De leden van de PVV-fractie vragen het kabinet om zich te verzetten tegen de totstandkoming van een gemeenschappelijk Europees asielsysteem en Europese grens- en kustwacht. Zoals de leden van de PVV-fractie genoeglijk bekend, is het kabinet van mening dat migratie-gerelateerde vraagstukken Europese oplossingen vergen. Het kabinet zal zich dan ook onverminderd inzetten voor een herziening van het gemeenschappelijk Europees asielsysteem en Europese grens- en kustwacht die verbeteringen ten opzichte van de huidige situatie brengen. Dat is in het Nederlands belang.

Voorts informeren de leden van de PVV-fractie naar de inzet van het kabinet om de mogelijkheden tot vreemdelingenbewaring te verruimen. De inzet van het kabinet inzake de hervorming van het GEAS, laat zich samenvatten in enkele overkoepelende doelen. Ten eerste moeten de voorstellen zorgen voor efficiënte, en zorgvuldige, asielprocedures in alle lidstaten, die ook bij een olopende asielinstroom blijven voldoen. Verder moet de hervorming van het GEAS secundaire migratiestromen (doorreizen naar een andere EU-lidstaat) binnen de EU ontmoedigen en de asiellasten billijker verdelen tussen de lidstaten. Ten aanzien van de voorstellen is nog geen akkoord bereikt tussen de beide EU-wetgevers; Raad en het EP. Over de Dublinverordening heeft de Raad nog geen positie kunnen bepalen. In het meest recente concept van dit verordening worden de mogelijkheden om een Dublinclaimant de bewaringsmaatregel op te leggen (enigszins) verruimd ten opzichte van de thans geldende Dublinverordening. Dat concept maakt het ook mogelijk dat, gelijk aan de huidige Dublinverordening, personen die voorafgaande aan hun komst naar Nederland al een asielprocedure hebben doorlopen in België, weer terug te sturen naar dat land.

Voor antwoorden op de vragen van de leden van de PVV-fractie met betrekking tot ontschepping verwijst het kabinet naar de beantwoording hieromtrent op vragen van de leden van de VVD-fractie. De integrale migratieagenda van dit kabinet sluit goed aan op de alomvattende aanpak van de Commissie, neergelegd in de Europese Agenda voor Migratie. De Europese Commissie rapporteert hier met regelmaat over, waarover het kabinet uw Kamer ook informeert. Deze alomvattende aanpak, met aandacht voor de interne en externe dimensie, werd bovendien door de regeringsleiders bevestigd tijdens de Europese Raad van 28 juni jl.

Voorts informeren de leden van de PVV-fractie naar een mogelijk aanbod van Nederland om een gecontroleerd centrum te huisvesten. Het kabinet heeft in verschillende Europese overleggen gesteld dat Nederland bereid is een bijdrage te leveren aan de operationalisering van het concept van gecontroleerde centra, mits dit een gestructureerde en voorspelbare oplossing voor ontschepping bevordert en inpasbaar is in de bredere hervorming van het gemeenschappelijk Europees Asielstelsel. Een Nederlandse bijdrage zou onderdeel moeten zijn van een inspanning van de Commissie en een coalitie van andere lidstaten en kan verschillende vormen aannemen. Het ligt in de rede dat deze in eerste instantie vooral op de plaats van ontschepping zou worden geleverd. Het concept van gecontroleerde centra kan in de ogen van het kabinet bijdragen aan het beheersbaar maken van migratiestromen via de Middellandse Zee en het doormigreren naar elders in de EU, waaronder ons land, tegengaan. Vooralsnog is het Nederlandse aanbod niet opgenomen noch is reeds sprake van operationalisering van dit concept.

Voorts informeren de leden van de PVV-fractie naar het aantal Syriërs dat vanuit Griekenland is teruggekeerd naar Turkije. De stijging van het aantal asielaanvragen van bepaalde nationaliteiten loopt niet gelijk met de ontwikkelingen in de aankomsten aan de EU- buitengrenzen. Waarschijnlijk is hier sprake van secundaire irreguliere migratiestromen. Het betreft niet alleen Syriërs, maar ook diverse andere nationaliteiten. Mede door aandringen van Nederland, is hier in toenemende mate aandacht voor bij de Commissie en zal dit onderwerp ook ter sprake worden gebracht tijdens deze JBZ-Raad.² Sinds maart 2016 zijn volgens de Europese Commissie tot 4 oktober jl. 2.224 personen teruggekeerd naar Turkije, waarvan 345 Syriërs. Tot 4 oktober jl. zijn in totaal 16.705 Syrische vluchtelingen vanuit Turkije hervestigd.

² Kamerstuk 32 317, nr. 508.

Wat betreft de vragen van de PVV-fractie met betrekking tot de situatie op de Griekse eilanden en de signalering van vermeende IS-strijders, verwijst het kabinet u naar het uitgebreide antwoord op vragen hieromtrent van de leden van de CDA-fractie.

Tenslotte informeren de leden van de PVV-fractie naar de problematiek rondom personen die via vrachtauto's illegaal willen uitreizen, de zogenaamde «inklimmers». Wanneer deze personen worden aangetroffen moeten ze vertrekken naar het land waar ze een verblijfsrechtelijke status hebben. Dit geldt ook voor Albanezen met verblijfsrecht – bijvoorbeeld omdat ze nog in hun visumvrije periode zitten. Als mensen niet vrijwillig vertrekken worden ze gedwongen uitgezet. Ze zullen als regel in bewaring worden geplaatst tenzij ze onmiddellijk het land kunnen verlaten. Daarbij wordt een inreisverbod en terugkeerbesluit opgelegd.

Op de vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie informeren naar een recente uitspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie. Op 26 september 2018 heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie in Luxemburg prejudiciële vragen beantwoord over de schorsende werking van hoger beroep in asielzaken (C-180/17). Het Hof van Justitie oordeelt in zijn arresten dat de Europese Procedure- en Terugkeerrichtlijnen zich niet tegen de Nederlandse regeling verzetten. Dat betekent dat uit die richtlijnen niet volgt dat hoger beroep «van rechtswege» (automatisch) schorsende werking moet hebben. Hiermee is de Nederlandse uitvoeringspraktijk geaccordeerd en dit arrest zal dan ook niet tot een verandering in het beleid leiden.

Vervolgens informeren de leden van de CDA-fractie naar de bespreking van het verbeteren van terugkeerresultaten tijdens de informele JBZ-Raad van 12 en 13 juli. Daar benadrukten verschillende ministers de noodzaak om resultaten op terugkeer te verbeteren. Onder meer Nederland bepleitte dat in de betrekkingen met betreffende herkomst- en transitlanden meer gebruik wordt gemaakt van *more-for-more* en *less-for-less*, zoals ook neergelegd in het Regeerakkoord. Verschillende lidstaten, waaronder Nederland, noemden hier het voorbeeld van Irak, waarbij overigens is benadrukt dat de stabilisatie- en ontwikkelingsagenda met dit land niet mag worden geschaad.

Voorts informeren de leden van de CDA-fractie naar de initiatieven rondom legale arbeidsmigratie en een verbetering van de terugkeerpraktijk. De Commissie is van mening dat, om terugkeersamenwerking met derde landen te verbeteren, additionele legale migratiemogelijkheden aan derde landen moeten worden aangeboden. Dit op voorwaarde van effectieve terug- en overname en medewerking bij het tegengaan van irreguliere migratie. Het kabinet heeft u per brief van 11 juni jl. geïnformeerd over de kabinetspositie hieromtrent.³

De aan het woord zijnde leden informeren naar de kabinetspositie ten aanzien van de recent gepubliceerde Commissievoorstellen. Het kabinet heeft vaker aangedrongen op herziening van de Terugkeerrichtlijn en verwelkomt dit voorstel dan ook. De Commissie beoogt met veel van de voorstellen processen te verhelderen en te vereenvoudigen om de uitvoerbaarheid van het terugkeerbeleid te vergroten, met een zorgvuldig oog voor de rechten van de vreemdeling. Dit is een goed streven. Tijdens de onderhandelingen zal ik bezien hoe de voorgestelde regelingen in de Nederlandse praktijk zullen doorwerken en of ze daadwerkelijk leiden tot

³ Kamerstuk 19 637, nr. 2394.

een effectievere terugkeerpraktijk. Voorts verwijs ik u naar het BNC-fiche dat u nog zult ontvangen.

Voor de antwoorden omtrent ontschepping verwijst het kabinet naar de antwoorden op de vragen van de VVD-fractie.

Voorts informeren de leden van de CDA-fractie naar de binnengrenscontroles in verschillende lidstaten. Momenteel voeren Zweden, Denemarken, Duitsland, Oostenrijk Noorwegen en Frankrijk binnengrenscontroles uit op grond van artikelen 25 en 27 Schengengrenscore. Dit betreft de grondslag voor het kunnen instellen van de binnengrenscontrole op basis van een voorzienbare dreiging voor de openbare orde en nationale veiligheid. Daarnaast worden bijvoorbeeld secundaire migratiestromen aangevoerd als reden voor het tijdelijk herinvoeren van de binnengrenscontroles. Een volledig overzicht hiervan kan op de webstek van de Commissie worden gevonden.⁴

Voor antwoorden op de vragen van de leden van de CDA-fractie met betrekking tot de Griekse opvangomstandigheden verwijs ik u naar de beantwoording hieromtrent op vragen van de leden van de VVD-fractie. De leden van de CDA-fractie informeren voorts naar berichtgeving over ronselende IS-sympathisanten. Het kabinet neemt de signalen over IS-sympathisanten in de opvangfaciliteiten serieus en trekt daarin ook samen op met andere lidstaten. In tegenstelling tot wat de media berichten, hebben Duitse inlichtingendiensten deze signalen niet kunnen bevestigen. De Griekse politie wijst er in de media op dat het gaat om asielzoekers die zich voordoen als IS-leden om angst te zaaien en een betere positie te verwerven in het kamp. Sinds de aanslagen in Europa is de controle in de opvangfaciliteiten geïntensiveerd. De afgelopen twee jaar zouden 120 personen die een veiligheidsrisico vormden gearresteerd zijn op de eilanden. Voorts vragen de leden van de CDA-fractie naar het aantal aankomsten in Griekenland. In 2018 waren er in totaal circa 36.500 aankomsten in Griekenland. Dat is een stijging van circa 60% ten opzichte van 2017. Dit wordt met name veroorzaakt door aankomsten via de landsgrens.

Voorts refereren de leden van de CDA-fractie naar berichtgeving rondom uitspraken van de Italiaanse Minister van Binnenlandse Zaken rondom het sluiten van luchthavens. Het kabinet is bekend met de berichtgeving maar kan de inhoud ervan bevestigen noch ontkennen. Deze berichtgeving moet naar alle waarschijnlijkheid gelezen worden in verband met de Duitse wens om secundaire migratie vanuit Griekenland, Italië en Spanje te beperken en hierover met deze landen afspraken te maken in afwachting van herziening van de Dublinverordening. Voor de huidige stand van zaken m.b.t. de GEAS-onderhandelingen verwijs ik u naar de geannoteerde agenda van deze JBZ-Raad.

Op de vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

Het kabinet deelt de zorgen van de leden van de D66-fractie omtrent de herziening van het GEAS en zal deze bezorgdheid overbrengen tijdens deze Raadsbijeenkomst.

Voor antwoorden op de vragen van de leden van de D66-fractie met betrekking tot het Asiel en Migratiefonds verwijs ik u naar de beantwoording hieromtrent op vragen van de leden van de VVD-fractie.

⁴ https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/borders-and-visas/schengen/reintroduction-border-control/docs/ms_notifications_-_reintroduction_of_border_control_en.pdf

Voorts informeren de aan het woord zijnde leden naar een verdeelsleutel op basis van «resultaat op terugkeer». De Commissie stelt voor dat van het AMF 60% door middel van een verdeelsleutel over de lidstaten zal worden verdeeld. Van deze 60% ontvangt elke lidstaat aan het begin van de programmeringsperiode eenmalig een vast bedrag van 5 miljoen EUR. Vervolgens stelt de Europese Commissie voor de resterende financiële middelen (van die 60%) te verdelen (en niet perse uit te geven) op basis van de volgende criteria:

- 30% voor asiel, waarvan 60% voor het aantal eerste asiel aanvragen; 30% voor het aantal mensen met internationale bescherming; en 10% voor het aantal hervestigingen.
- 30% voor legale migratie en integratie, waarvan 60% voor het aantal mensen met een eerste verblijfsvergunning; en 40% voor het totaal aantal derdelanders in een lidstaat.
- 40% voor de aanpak van irreguliere migratie, met inbegrip van terugkeer, waarvan 50% voor terugkeerverzoeken; en 50% voor het daadwerkelijke aantal mensen dat terugkeert.

Het kabinet is van mening dat inspanningen van individuele lidstaten op het migratieterrein moeten worden meegewogen in de verdeelsleutel van de nationale programma's van het AMF. Vanuit dit oogpunt ziet het kabinet de door de Europese Commissie voorgestelde verdeelsleutel in het AMF, die onder andere wordt bepaald door het resultaat op terugkeer, als positief.

Het door de leden van de D66-fractie geschetste beeld met betrekking tot toegang tot financiering voor lokale ngo's herkent het kabinet niet. Op dit moment worden ongeveer 25 projecten van ngo's mede gefinancierd met AMIF gelden. Tweejaarlijks bestaat de mogelijkheid om aanvragen in te dienen op in de betreffende subsidieregeling vastgelegde thema's. Bij de selectie worden eisen gesteld ten aanzien van omvang, continuïteit, ervaring, kwaliteit van het project en efficiency. Dit in combinatie met het relatief beperkte budget houdt helaas wel in dat bij elke aanvraagronde aanvragers teleurgesteld moeten worden.

Voorts informeren de leden van de D66-fractie naar de situatie in de Libische detentiecentra. Zoals uw Kamer bekend, deelt het kabinet deze zorgen. Het aantal officiële detentiecentra dat open is en het aantal mensen dat daar in mensonterende omstandigheden wordt vastgehouden fluctueert sterk. UNHCR meldt 37 centra die in het beheer zijn van de Libische immigratiedienst (DCIM) waarvan er drie op dit moment gesloten zijn door de veiligheidsontwikkelingen in Tripoli. Volgens schattingen van UNHCR zouden er momenteel ca. 6.700 personen worden vastgehouden.

Doel van het kabinet en de EU is om de situatie in de Libische detentiecentra te verbeteren met als inzet dat deze uiteindelijk worden gesloten en vervangen door alternatieve ontvangst- en transitcentra. Daarbij wordt intensief samengewerkt met de Libische autoriteiten, UNHCR, IOM en de Afrikaanse Unie. Hoewel de situatie verre van wenselijk is, hebben deze gezamenlijke inspanningen wel tot resultaten geleid. Zo is inderdaad sinds eind 2017 een tiental centra gesloten. Dit jaar heeft IOM t/m eind september 12.550 migranten kunnen ondersteunen in hun vrijwillige terugkeer naar hun landen van herkomst en heeft UNHCR ca. 1.860 vluchtelingen kunnen evacueren. Ook bevinden de voorbereidingen van de Libische autoriteiten en UNHCR voor het openstellen van een alternatief (open) centrum zich inmiddels in een vergevorderd stadium.

Vervolgens informeren de leden van de D66-fractie naar de screening van Libiërs voor de Europese training van de kustwacht. Korthedshalve wordt verwezen naar de beantwoording d.d. 10 oktober van schriftelijke vragen

die over dit onderwerp zijn gesteld vragen op 27 september met Aanhangsel Handelingen II 2018/19, nr. 236.

Zie voor de beantwoording van deze vraag de brief aan uw Kamer van 1 oktober jl.⁵ Daar kan ik aan toevoegen dat Nederland voortdurend aandringt op verbetering van de omstandigheden, op de eilanden maar ook op het vasteland. Voor een duurzame oplossing is het met name van belang dat asielprocedures versnellen en terugkeer effectiever is. Daar wordt ook aan gewerkt, met steun van de Commissie en lidstaten, waaronder Nederland. Zo heeft de Griekse asieldienst onlangs een planningsinstrument ontwikkeld voor een efficiëntere toewijzing van zaken en gaat het mobiele teams inzetten om de achterstand op bepaalde eilanden weg te werken. Daarnaast zullen er acht extra beroepscomités operationeel zijn voor het eind van de maand om ook in deze fase de procedures te kunnen versnellen. Tenslotte verwijs ik u naar de beantwoording hieromtrent op vragen van de leden van de VVD-fractie.

Voor de beantwoording van deze vraag verwijs ik naar beantwoording van de vragen van de VVD-fractie over de omstandigheden in de Griekse opvang en naar de hierboven genoemde kamerbrief. Gezien alle daarin genoemde inspanningen, waaronder een bovengemiddeld aantal Nederlandse experts dat wordt ingezet via agentschappen alsmede aanvullende bilaterale inzet van experts, zie ik op het moment geen reden voor verdere uitbreiding van deze ondersteuning. Evenwel kijkt Nederland steeds welwillend naar specifieke verzoeken om ondersteuning. Zo zijn dit voorjaar extra tolken geleverd, wiens inzet onlangs weer verlengd is. Nederland staat hierover via de ambassade in Athene, maar ook vanuit Den Haag en Brussel, in voortdurend contact met de Griekse autoriteiten.

Met een verwijzing naar door UNHCR gepubliceerde cijfers, stellen de leden van de D66-fractie dat er sprake is van een probleem met de reddingscapaciteit op de Middellandse Zee en vragen dit aan te kaarten in de JBZ-raad. Vooropgesteld zij dat iedere verdrinking er een te veel is. Uit de cijfers van UNHCR en IOM blijkt een daling van het absolute aantal verdrinkingen in 2018, maar tevens een verhoudingsgewijze stijging. Het is niet vastgesteld of dit een gevolg is van een gebrek aan reddingscapaciteit of dat bijvoorbeeld smokkelaars grotere risico's nemen met de levens van migranten. Zo tonen cijfers van IOM aan dat verhoudingsgewijs sprake is van een grotere stijging van verdrinkingen op de Westelijke Mediterrane route t.o.v. de zelfde periode in 2017 (t/m oktober) dan op de Centrale of Oostelijke routes, terwijl de reddingscapaciteit mede door de inzet van Frontex, de Spaanse overheid en Spaanse ngo's op deze route juist is toegenomen. Hoe dan ook tonen deze cijfers aan dat de gezamenlijke Europese aanpak verder moet worden geïntensiveerd met als doel dat mensen deze gevaarlijke reis niet gaan ondernemen. Daar zal ook aandacht voor worden gevraagd tijdens de JBZ-raad.

De leden van de D66-fractie informeren ten slotte naar de plannen van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat rond de registratieregels voor ngo-schepen. Schepen van organisaties met ideële doelstellingen werden tot voor kort ingeschreven als pleziervaarttuig. Voor zeegaande pleziervaartuigen hanteert Nederland geen verplichte veiligheids- en bemanningseisen, tot voor kort dus ook niet voor schepen van ideële organisaties. Het gebruik van pleziervaartuigen is beperkt tot sport- en recreatiedoeleinden. Het gebruik van schepen van ideële organisaties is echter duidelijk anders. Op de Middellandse Zee worden deze veelal gebruikt voor «Search and Rescue» activiteiten. Als gevolg van de specifieke aandacht hiervoor acht de Minister van Infrastructuur en Waterstaat het niet langer verantwoord

⁵ Aanhangsel Handelingen II 2018/19, nr. 113.

deze schepen te laten varen zonder dat voldaan wordt aan enige veiligheids- en bemanningseisen. Voor nieuw te registreren schepen zal dit nieuwe beleid per direct van toepassing zijn. Met de ideële organisaties waarvan schepen nu al staan geregistreerd zal in overleg een overgangstermijn worden afgesproken. Het doel van dit nieuwe beleid is dat de activiteiten van schepen van ideële organisaties – die per organisatie zeer verschillend kunnen zijn – veilig en verantwoord uitgevoerd kunnen worden.

Op de vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-fractie

Voor de beantwoording van de vragen rond de registratieregels voor ngo-schepen verwijs ik u naar beantwoording van de vragen van de D66-fractie over dit onderwerp.

Voor antwoorden op de vragen van de leden van de GroenLinks-fractie met betrekking tot de operatie Sophia en reddingcapaciteit op de Middellandse Zee verwijs ik u naar de beantwoording hieromtrent op vragen van de leden van de VVD-fractie en de D66-fractie.

Voorts informeren de leden van de GroenLinks-fractie naar de onderhandelingen omtrent de herziening van het GEAS en een mogelijke grotere rol van EASO op de Griekse eilanden. Het Commissievoorstel van 4 mei 2016 betreffende een voorstel voor een EU-Asielagentschap⁶ met ruimere bevoegdheden en het gewijzigde voorstel van 12 september jl. betreffende het EU-Asielagentschap⁷ kunnen bijdragen aan het op de juiste wijze implementeren van de EU-asielwetgeving. Het Agentschap zal ruimere bevoegdheden en meer personeel en middelen krijgen. Daarnaast verruimt het gewijzigde voorstel van 12 september jl. de bijstand die verleend kan worden betreffende de asiel- en opvangsituatie in een lidstaat. Dit kan leiden tot een grotere rol van het Agentschap op de Griekse eilanden. Verdere uitbreiding van de capaciteit van EASO op de eilanden zal niet het antwoord zijn op de situatie op de Griekse eilanden. Het is belangrijk dat de Griekse asielprocedure beter gaat functioneren, waardoor asielzoekers sneller duidelijkheid hebben of zij bescherming krijgen of Griekenland moeten verlaten, waarbij Turkije zoals bekend in het kader van de EU-Turkije Verklaring gecommitteerd is om mensen terug te nemen. Wel is het van belang dat lidstaten de gevraagde capaciteit blijven leveren, dat zeker. Nederland levert dan ook een bovengemiddeld aantal experts via EASO (ca 10%). Voor het overige zijn de acties van belang zoals ik in de beantwoording op de vragen van de VVD en andere fracties over Griekenland heb aangegeven.

Voorts informeren de leden van de GroenLinks-fractie naar de herziening van de verordening voor een Europese grens- en kustwacht. Het kabinet kan de wens voor extra operationeel ondersteunend personeel in principe steunen, mits dit vraaggestuurd, met respect voor de gedeelde verantwoordelijk binnen de Europese Grens- en Kustwacht en de soevereiniteit van de lidstaten plaatsvindt.

Voor wat betreft de kosten, is het voor Nederland van belang dat niet vooruit wordt gelopen op het volgende MFK (2021–2017). De financiële gevolgen voor na 2020 dienen derhalve deel uit te maken van de onderhandelingen over het toekomstige MFK. De financiële gevolgen voor 2019 dienen deel uit te maken van de onderhandelingen over de EU-jaarbegroting.

⁶ COM(2016) 271.

⁷ COM(2018) 633.

Het kabinet verwelkomt het voorstel als onderdeel van de integrale aanpak van migratie, waar een gezond functionerend gemeenschappelijk asielsysteem onderdeel van is. Het kabinet heeft daarnaast kennisgenomen van het behandelvoorbehoud dat de Tweede Kamer heeft geplaatst. Uw Kamer zal binnen de gebruikelijke termijn per BNC-fiche worden geïnformeerd over het kabinetsstandpunt en de Nederlandse onderhandelingsinzet.

Voor antwoorden op de vragen van de leden van de GroenLinks-fractie met betrekking tot de Terugkeerrichtlijn verwijs ik u naar de beantwoording hieromtrent op vragen van de leden van de CDA-fractie. Voorts informeren de aan het woord zijnde leden of het kabinet zich inspant of er bij terugkeer een redelijke mate van binding moet bestaan. Terugkeer naar het herkomstland of eventueel transitland is in de meeste gevallen het voordehand liggende scenario. Maar een effectief terugkeerbeleid vergt dat we ons niet op voorhand beperken tot terugkeer naar deze landen. De terugkeerrichtlijn staat het nu echter niet toe om vreemdelingen uit te zetten naar een ander land dan het herkomstland of een transitland, tenzij de vreemdeling hiermee instemt.

Een dergelijke bepaling is echter wel nodig om de migratieovereenkomsten met derde landen mogelijk te maken. Dat is een ambitie van zowel het Regeerakkoord als de EU. Daarnaast is terugkeer een belangrijke prioriteit voor de EU en voor Nederland. Het hebben van een band met een land is ook geen noodzakelijke voorwaarde die volgt uit het internationaal recht. We moeten ons bij de herziening van de richtlijn dan ook geen onnodige beperkingen opleggen.

De afhandeling van (herhaalde) asielverzoeken wordt neergelegd in de Asielprocedureverordening, en niet in de Terugkeerrichtlijn. Bij de bespreking van de Asielprocedureverordening wordt ook door de lidstaten gesproken over hoe om te gaan met herhaalde asielverzoeken die kort voor een ingeplande terugkeer worden ingediend. Indien deze worden misbruikt, in de zin dat de aanvraag enkel wordt ingediend om ingeplande terugkeer te frustreren, dan moeten lidstaten adequaat kunnen handelen, bijvoorbeeld door een snelle afwijzing van het asielverzoek. Dat daarenboven ook zou worden nagedacht over strafbepalingen is mij niet bekend.

Voorts informeren de leden van de GroenLinks-fractie naar de onderhandelingen rondom de Opvangrichtlijn. In juni 2018 lag het voorstel voor de aangepaste Opvangrichtlijn ter instemming voor in Coreper. In het artikel dat ziet op vreemdelingenbewaring van minderjarigen was opgenomen dat de bewaring van kinderen per definitie in het belang van het kind moet zijn. Dit gaat verder dan het (zwaar) meewegen van het belang van het kind, wat de huidige Opvangrichtlijn voorschrijft en wat ook Nederlandse praktijk is. Ik acht een dergelijke verzwaaring niet wenselijk aangezien een staat de ruimte moet hebben om ook andere belangen mee te kunnen wegen om een effectief migratiebeleid te kunnen voeren, zoals bijvoorbeeld het belang van terugkeer en aspecten gerelateerd aan de openbare orde. Daarom heeft het kabinet op dit punt aangegeven vast te willen houden aan de tekst in de huidige Opvangrichtlijn. Naast Nederland gaven meerdere lidstaten in Coreper aan niet te kunnen instemmen met het voorstel voor de Opvangrichtlijn dat daar voorlag. Het voorstel moet dus verder worden besproken tussen Raad, Europees parlement en Commissie in de zogenoemde triloog.

Voor de antwoorden omtrent ontschepping verwijst het kabinet naar de antwoorden op de vragen van de VVD-fractie.

Ten aanzien van de vragen van de leden van de GroenLinks-fractie met betrekking tot de actuele situatie van migranten in Libië en de inspanningen van de EU-AU-VN Taskforce verwijs ik u kortheidshalve naar het antwoord op de vragen van D66 hierover. Wat betreft de vragen m.b.t. de criteria of een vluchteling voor hervestiging in aanmerking komt, geldt dat UNHCR dat doet op basis van de algemene hervestigingscriteria die UNHCR toepast om kandidaten voor te dragen aan potentiële hervestigingslanden. Op basis van de werkzaamheden van UNHCR in Libië, waaronder de bezoeken aan de detentiecentra, identificeert UNHCR zogenaamde persons of concern. Dat zijn asielzoekers of ander kwetsbare personen. UNHCR oordeelt vervolgens welke oplossing voor hen het beste van toepassing is: evacuatie naar Niger en vervolgens vrijwillige terugkeer naar het land van herkomst, of het bieden van bescherming in een derde land via hervestiging. De EU-AU-VN taskforce heeft daar geen rol in. Deze taskforce richt zich vooral op het oplossen van knelpunten om te zorgen dat de relevante organisaties hun werk kunnen doen.

Op de vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie vragen naar de actuele stand van te sluiten migratie-overeenkomsten zoals verwoord in het regeerakkoord. Daar is vooralsnog geen sprake van, met Egypte noch ander landen in Noord-Afrika. Gelet op dit feit, wordt hier niet ingegaan op de mensenrechtensituatie in Egypte en de behandeling van vluchtelingen en migranten in het hypothetische geval van ontschepping. De Kamer wordt geïnformeerd over eventuele ontwikkelingen op dit gebied. Wat betreft de rol van de Tweede Kamer bij de goedkeuring van dergelijke, toekomstige overeenkomsten wijst het kabinet, zoals ook tijdens het debat op 21 juni jl. is gedaan, wel op het feit dat dit mede afhankelijk zal zijn van de vorm van een overeenkomst. Deze zal in omvang, aard en impact sterk kunnen variëren.

In het algemeen geldt dat er inderdaad gesprekken plaatsvinden over de bredere samenwerking tussen de EU en Egypte. Daar maakt ook migratie deel van uit. Net als dat deze gesprekken ook plaatsvinden met landen als Marokko en Tunesië en vele andere landen. Zoals in het antwoord op vragen van de VVD is gemeld, is er op dit moment geen concrete voortgang te melden over de zogenaamde ontschepingsarrangementen in Noord-Afrikaanse landen, waaronder Egypte. Wel heeft de EU, net als het kabinet, oog voor de inspanningen die Egypte pleegt bij het opvangen van ca. 233.000 door UNHCR geregistreeerde vluchtelingen en vele duizenden ongeregistreeerde Syriërs en Palestijnen alsmede de maatregelen die sinds 2016 zijn getroffen om de levensgevaarlijke oversteek over de Middellandse Zee naar de EU te voorkomen. Zo zijn er in 2017 en 2018 geen boten vanuit Egypte aangekomen. De EU en het kabinet erkennen dat Egypte hier niet alleen in staat en bieden Egypte daarom ook steun aan via verschillende projecten die zien op het bevorderen van de toegang tot onderwijs van vluchtelingenkinderen en het versterken van de toegang van vluchtelingen tot zorg. Hierbij is ook oog voor de noden van de gastgemeenschappen in Egypte. Daar zijn geen migratieovereenkomsten voor nodig.

Vervolgens informeren de aan het woord zijnde leden naar de situatie op de Griekse eilanden. In de vraag lopen de onderwerpen herplaatsing (het overnemen van asielzoekers uit andere lidstaten) en hervestiging (het laten overkomen van erkende vluchtelingen uit derde landen) door elkaar heen. De uitzending van Zembla betrof op hervestiging. Door onder andere de SP-fractie zijn hierover schriftelijke vragen gesteld, die ik ook schriftelijk zal beantwoorden.

Het herplaatsen van asielzoekers uit Griekenland is voor het kabinet, sinds het aflopen van betreffende Raadsbesluiten inzake Griekenland en Italië, niet aan de orde.

Voor overige vragen met betrekking tot de situatie op de Griekse eilanden verwijs ik u naar de beantwoording van de vragen van de VVD- en D66-fracties over de omstandigheden in de Griekse opvang.

Ten aanzien van de vragen van de SP-fractie met betrekking tot de situatie in Libië en de EU inzet, verwijst het kabinet korthedshalve naar de beantwoording van vergelijkbare vragen van de D66- en GroenLinks-fracties. Wat betreft de rechtvaardiging van de besteding van EU gelden wijst het kabinet op de het feit dat de steun aan de Libische kustwacht een onderdeel is van de inspanningen van de EU. Het merendeel van de bijdragen wordt besteed aan het verbeteren van de behandeling van drenkelingen die aan wal worden gebracht in centra waar ook UNHCR en IOM aanwezig kunnen zijn, om te zorgen dat personen die worden vastgehouden in de Libische detentiecentra toegang hebben tot onder andere zorg en aan de inspanningen van IOM en UNHCR om mensen uit deze mensonterende situatie te halen door hen te ondersteunen in hun vrijwillige terugkeer of evacuatie.

Voor wat betreft de beantwoording over de voorgestelde 10.000 extra fte voor Frontex verwijs ik u naar de beantwoording hieromtrent op de vragen van de leden van de VVD-fractie en de leden van de GroenLinks-fractie.

Op de vragen en opmerkingen van de leden van de ChristenUnie-fractie

Het kabinet zet vraagtekens bij de uitvoerbaarheid van het voorstel inzake de realisatie van 10.000 personeelsleden in 2020 en het afgeleide te realiseren aantal voor Nederland. Onder andere in het Coreper van 17 september jl. en op expertniveau hebben meerdere lidstaten, waaronder Nederland, hun zorgen hierover geuit. Nederland heeft de Commissie verzocht een heldere onderbouwing te geven.

Voor wat betreft de beantwoording van de vragen van de aan het woord zijnde leden over de verantwoordelijkheid voor het grensbeheer verwijs ik u naar de beantwoording hieromtrent op de vragen van de leden van de VVD-fractie.

Het sterkere mandaat inzake terugkeer van het Agentschap betreft diverse elementen. Het Agentschap zal de lidstaten op eigen initiatief ondersteuning kunnen bieden bij alle fasen van de terugkeerprocedures van illegaal verblijvende vreemdelingen – met volledige inachtneming van de grondrechten. Het betreft bijvoorbeeld het bieden van technische en operationele ondersteuning aan lidstaten bij het realiseren van een geïntegreerd nationaal terugkeersysteem; het bieden van ondersteuning wanneer een lidstaat met problemen bij de terugkeer van illegaal verblijvende vreemdelingen wordt geconfronteerd en hulp bij de identificatie van irregulier verblijvende migranten (inclusief het verkrijgen van reisdocumenten). Het agentschap zal ook derde landen assisteren met hun activiteiten inzake terugkeer naar andere (derde) landen. Het kabinet is in principe positief over de versterking van het Agentschap op het terrein van terugkeer. Uw Kamer zal binnen de gebruikelijke termijn per BNC-fiche worden geïnformeerd over het kabinetsstandpunt en de Nederlandse onderhandelingsinzet. Het kabinet heeft tevens kennisgenomen van het behandelvoorbehoud dat uw Kamer op dit voorstel heeft geplaatst.

Wat betreft de herziening van de terugkeerrichtlijn willen de leden van de ChristenUnie-fractie graag weten wat de criteria zullen zijn voor het bepalen van het risico van onttrekking en wat er bedoeld wordt met een «grensprocedure die een duidelijker verband beoogt te leggen tussen de terugkeerprocedure en de asielpcedure aan de grens». In het door de Commissie voorgestelde artikel 6 zijn criteria opgenomen aan de hand waarvan het risico op onttrekking wordt bepaald. De huidige terugkeerrichtlijn bevat een dergelijk artikel niet. Ik ben er voorstander van om het risico op onttrekking te harmoniseren, mede met het oog op het voorkomen van secundaire migratie. Overigens kent Nederland nu nationaal ook criteria aan de hand waarvan het risico op onttrekking wordt bepaald (artikel 5.1b, Vreemdelingenbesluit). Het voorstel van de Commissie en de Nederlandse lijst komen voor een belangrijk deel overeen, maar bevat ook enkele nieuwe gronden. Ik zal daarom goed kijken naar de voorstellen van de Commissie. De Procedurerichtlijn biedt lidstaten de mogelijkheid tot het voeren van een grensprocedure waarin aan de grens (of in een transitzone) wordt beslist over de asielaanvraag van een vreemdeling die aan de Schengenbuitengrens te kennen heeft gegeven een asielaanvraag te willen indienen en die niet voldoet aan de voorwaarden voor toegang tot Nederland. Indien de asielaanvraag in de grensprocedure is afgewezen, wordt aansluitend de terugkeer van de vreemdeling ter hand genomen. In het voorstel tot herziening van de Terugkeerrichtlijn wordt voor de fase van terugkeer na afwijzing van de asielaanvraag ook een grensprocedure geïntroduceerd. Nederland kent reeds een procedure voor behandeling van asielaanvragen en terugkeer aan de grens (luchthaven Schiphol). Een dergelijke procedure wordt echter nog niet door alle lidstaten toegepast.

Voor antwoorden op de vragen van de leden van de ChristenUnie-fractie met betrekking tot terugkeer naar een ander land dan het herkomst- of transitland verwijs ik u naar de beantwoording hieromtrent op vragen van de leden van de GroenLinks-fractie.

Voor antwoorden op de vragen van de leden van de ChristenUnie-fractie met betrekking tot landen die weigeren hun onderdanen terug te nemen verwijs ik u naar de beantwoording hieromtrent op vragen van de leden van de SP-fractie.

Net als de leden van de ChristenUnie-fractie is het kabinet eens met de notie dat meer legale mogelijkheden moeten worden geboden voor mensen die bescherming behoeven, zoals ook in het regeerakkoord en de integrale migratieagenda is neergelegd. Daarom heeft het kabinet, zoals u bekend, de hervestigingsinzet ook verhoogd. Tegelijkertijd wijst het kabinet er wel op dat dit maar een beperkt deel van de oplossing is voor het probleem van de vele migranten die de levensgevaarlijke oversteeek naar de EU wagen of willen wagen en waarvoor de Commissie via legale migratiekanalen een oplossing wenst te bieden. Het merendeel komt namelijk niet in aanmerking voor internationale bescherming, en daarmee ook niet voor hervestiging. Voor een deel van hen zouden mogelijkheden moeten worden gezocht middels kortstondige arbeidsmigratie. Het kabinet heeft daarbij echter uiteraard kennis genomen van het standpunt van de Tweede Kamer via de aangenomen motie-Van Dijk.⁸

Wat betreft de vragen van de ChristenUnie-fractie ten aanzien van Egypte verwijst het kabinet naar de beantwoording van vragen van de SP-fractie hierover.

⁸ Kamerstuk 34 590, nr. 11

Voor antwoorden op de vragen van de leden van de ChristenUnie-fractie met betrekking tot eventuele samenwerking met Egypte verwijs ik u naar de beantwoording hieromtrent op vragen van de leden van de SP-fractie.

Vervolgens informeren de leden van de ChristenUnie naar de situatie in Afghanistan. Niet al het beleid van andere lidstaten is openbaar dus ik kan deze vraag niet voor alle lidstaten beantwoorden. Zoals u ook in mijn brief van 11 juli jl. heeft kunnen lezen wordt er in de meeste Europese landen gewerkt met een zogeheten glijdende schaal voor de bepaling of er sprake is van een situatie als omschreven in artikel 15c van de Kwalificatierichtlijn (Kamerstuk 19 637, nr. 2416). In landen zoals België, Zweden en Noorwegen wordt voor sommige provincies 15c aangenomen, maar in die landen gelden ook meer binnenlandse beschermingsalternatieven. In landen zoals het Verenigd Koninkrijk, Zwitserland wordt net als Nederland geen situatie in de zin van 15c van de Kwalificatierichtlijn aangenomen. Er heeft echter geen enkele lidstaat beleid waarbij iedere Afghaanse asielzoeker bescherming krijgt. Terugkeer naar Afghanistan vindt uit verschillende lidstaten plaats.

De leden van de fractie van de Christen Unie suggereren dat er op EU-niveau een discussie gaande is over de optie om de asielprocedures in Griekenland gezamenlijk over te nemen. Dit herkent het kabinet niet. Wel heeft de premier tijdens het debat over de informele Europese Raad in Salzburg gezegd dat een dergelijke optie in het verleden wel eens geopperd is. Een dergelijke discussie is nu echter niet aan de orde.

Dan wat betreft de vragen van de leden van de fractie van de ChristenUnie over de berichten dat Europees geld zou zijn verduisterd. Het proces rond de besteding van EU-fondsen in Griekenland verloopt in sommige gevallen moeizaam. Dit heeft meerdere oorzaken. Ik heb er geen bevestiging van in hoeverre corruptie er daar één van is. De Commissie stelt bij de inzet van EU fondsen zowel voorwaarden vooraf als bij de verantwoording achteraf, net als dat bij andere lidstaten het geval is. Dit betekent ook dat het soms langere tijd kan duren voordat het geld op de juiste plek terecht komt. Het is aan de Commissie erop toe te zien dat financiële EU-ondersteuning goed terecht komt. Daarom monitort de Europese Commissie de situatie nauwlettend. Als de Commissie naar aanleiding van dit soort berichten constateert dat Griekenland financiële ondersteuning niet volgens afspraak besteedt, verwacht het kabinet van de Commissie dat zij Griekenland hierop aanspreekt en zo nodig vervolgstappen neemt.

Zoals in de beantwoording (d.d. 10 oktober) op schriftelijke vragen van D66 van 27 september 2018 (Aanhangsel Handelingen II 2018/19, nr. 236) is aangegeven, bestaat er in de Raad brede steun voor de monitoringstaak van de operatie Sophia. Dit impliceert ook dat de meerderheid van de lidstaten dit als prioriteit zien. Wat betreft de behoefte van de rapportages van UNHCR en IOM verwijst het kabinet naar de openbare websites van deze organisaties.⁹ Net als de Europese Commissie¹⁰ rapporteren deze organisaties met enige regelmaat over de situatie in Libië en de door hen gepleegde inspanningen.

⁹ Voor UNHCR: <http://reporting.unhcr.org/node/12003> en voor IOM: <https://www.iom.int/countries/libya>

¹⁰ Zie bijv. https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/proposal-implementation-package_en als ook https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information_en

Wat betreft de vragen van de ChristenUnie-fractie ten aanzien van het Asiel en Migratiefonds verwijst het kabinet naar de beantwoording van vragen van de VVD-fractie hierover.

De Commissie stelt voor dat van het AMF 60% door middel van een verdeelsleutel over de lidstaten zal worden verdeeld. Van het bovengenoemde bedrag ontvangt elke lidstaat aan het begin van de programmeringsperiode eenmalig een vast bedrag van 5 miljoen EUR. Vervolgens worden de resterende financiële middelen verdeeld op basis van de volgende criteria:

- 30% voor asiel, waarvan 60% voor het aantal eerste asiel aanvragen; 30% voor het aantal mensen met internationale bescherming; en 10% voor het aantal hervestigingen.
- 30% voor legale migratie en integratie, waarvan 60% voor het aantal mensen met een eerste verblijfsvergunning; en 40% voor het totaal aantal derdelanders in een lidstaat.
- 40% voor de aanpak van irreguliere migratie, met inbegrip van terugkeer, waarvan 50% voor terugkeer verzoeken; en 50% voor het daadwerkelijke aantal mensen dat terugkeert.

Het voorstel van de Europese Commissie is om de verdeelsleutel te baseren op data van de drie meest recente jaren (2017–2019). Er is daarom tot op heden nog geen exacte berekening gemaakt voor wat betreft de middelen die Nederland kan verwachten. Wel is het duidelijk dat het bedrag dat Nederland op basis van dit Commissievoorstel uit de verdeelsleutel zal ontvangen aanzienlijk hoger zal zijn dan dat in het huidige financiële kader, mede gezien het door de Commissie voorgestelde, hogere totaalbedrag in het fonds (van 3 miljard naar 10,4 miljard).

Daarnaast kan Nederland ook in aanmerking komen voor financiële middelen vanuit de overige 40% van het fonds, de thematische faciliteit.